

lt

Europos Sąjunga
Regioninė politika

info regio

| Nr. 28 | 2008 m. gruodis |

panorama

**Žalioji knyga
dėl teritorinės sanglaudos
– kelias pirmyn**

Turinys

Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos – kelias pirmyn

Žalioji knyga apie teritorinę sanglaudą – kaip įvairovę paversti privalumu

Kokių klausimų kyla dėl sanglaudos politikos Europoje ateities? „Panorama“ pristato Žaliąją knygą ir nagrinėja kai kuriuos pagrindinius klausimus.

Žalioji knyga įvairiais požiūriais

Penki interviu parodo, kaip tiesiogiai su regionine politika susiję asmenys vertina Žaliąją knygą, jos taikymo sritį ir jos tikslus.

Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė – kas tai ir kaip ji veikia

Nauja Komisijos priemonė sieks padėti regionams suartėti sukuriant atitinkamą teisinį pagrindą, mažinant biurokratiją ir šalinant bendradarbiavimo kliūtis.

Ataskaita: Paryžiaus konferencija dėl teritorinės sanglaudos ir sanglaudos politikos ateities

„Panorama“ keliauja į Paryžių dalyvauti dviejų dienų konferencijoje, iš kurios praneša apie pagrindines konferencijoje išsakytas mintis, apžvelgia išsakytas nuomones ir diskusijai suaktyvinti iškeltus klausimus.

Darbotvarkė

REGIO ir tinklai

Skelbimas internetu

Nuotraukos (puslapiai): European Commission (3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17), EPA PHOTO / CTK / MILAN KOSECEAR (6), EPA PHOTO / ATILA KISBENEDEK (8).

Viršelis: Wind generator at Blyth, United Kingdom. Nuotrauka: European Commission.

Atsakingasis redaktorius – Raphaël Goulet,
Europos Komisijos regioninės politikos generalinis direktoratas.

Kiti prisidėjusieji: „Tipik S.A.“

Šis informacinis biuletenis leidžiamas anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis ant perdirbto popieriaus ir yra prieinamas 22 Europos Sąjungos kalbomis šiuo adresu: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Šiame leidinyje išdėstytos nuomonės yra autorių ir nebūtinai išreiškia Europos Komisijos požiūrį.

4

8

12

13

18

19

20

Trumpai

Teritorinė sanglauda. Kaip įvairovę paversti privalumu

Neseniai Komisijos paskelbta Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos įžiebė diskusijų įvairiais klausimais, kurie yra esminiai įtvirtinant Europos Sąjungos veikimo principus. Darydamas įtaką ne tik sanglaudos politikai, šis dokumentas išklė klausimų apie teritorinio bendradarbiavimo prigimtį, apie tai, kaip žmonės išnaudoja erdvę, kurioje jie gyvena, sektorių politikos poveikį teritorijai, bendradarbiavimo ir konkurencingumo santykį. Gyvenimo būdas keičiasi, kyla iššūkių, kurių anksčiau negalima buvo nė įsivaizduoti. Į šiuos iššūkius privalo reaguoti visų lygių Europos vyriausybės. Tačiau kaip?

Diskusija yra nepaprastai vaisinga, ji apima pačias įvairiausias temas, tačiau šis „Panoramos“ numeris yra skirtas tik Žaliajai knygai. Mes pristatome pačią Žaliąją knygą, pateikiame pranešimą apie dviejų dienų įžanginę konferenciją Paryžiuje, spausdiname interviu su penkiais žmonėmis, tiesiogiai įvairiais lygiais dalyvaujančiais įgyvendinant regioninę politiką. Tai mūsų būdas išsiaiškinti, ko ji tikisi, dėl ko nuogaustauja, ir pristatyti naują ES priemonę, skirtą įvairių valstybių regionų bendradarbiavimui palengvinti – Europos teritorinio bendradarbiavimo grupę (EGTC).

Teritorinis aspektas buvo sanglaudos politikos esmė nuo pat jos atsiradimo, įgyvendinant tinkamumo nustatymo sistemą, finansinių išteklių paskirstymo sistemą ir nustatant programavimo organizavimo būdą. Tačiau, daugumos nuomone, viešosios politikos kryptys turėtų geriau atsižvelgti į atskirų teritorijų poreikius, nors kol kas nėra vieno bendro sutarimo, kaip tai daryti.

Šiame kontekste Europos Parlamentas, taip pat 2007 m. Leipcige įvykęs neformalus už miestų plėtrą ir teritorinę sanglaudą atsakingų ministrų susitikimas, taip pat nemažai konkretaus pobūdžio regionams atstovaujančios asociacijos kreipėsi į Komisiją prašydamos parengti dokumentą dėl teritorinės sanglaudos. Mūsų atsakymu tapo Žalioji knyga. Inicijuodama šią diskusiją Komisija tikisi užtikrinti vienodą teritorinės sanglaudos supratimą ir priimti visai Europai bendrus sprendimus.

Norėčiau pakviesti jus perskaityti šį „Panoramos“ numerį ir apsilankyti specialiai Žaliajai knygai skirtoje „Info regio“ tinklalapio skiltyje:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_en.htm

Prisijunkite prie diskusijos ir pareikškite savo nuomonę!

Danuta Hübner
Už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė

Kaip teritorinę įvairovę paversti privalumu: Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos

Tankumas, atstumas ir skirtumai: tai trys veiksniai, 2009 m. Pasaulio banko ataskaitoje įvardyti kaip galintys turėti įtakos ekonominio ir socialinio vystymosi tempams. Savo Žaliojoje knygoje dėl teritorinės sanglaudos Komisija apibrėžia trejopus veiksmus šiems iššūkiams sutikti; vertina tam tikrų geografinių ypatybių turinčius regionus; aptaria teritorinės sanglaudos idėją ir ES politikos programavimą bei inicijuoja diskusiją apie sanglaudos idėją.

2006 m. Taryba priėmė Bendrijos strategines gaires, kuriose teigiama, kad „teritorinės sanglaudos skatinimas turi padėti užtikrinti, jog visa Europos teritorija turėtų galimybę prisidėti prie ekonominio augimo ir darbo vietų kūrimo darbotvarkės įgyvendinimo“. Strateginės žemės ūkio plėtros gairėse taip pat pažymimas susijusių programų indėlis stiprinant teritorinę sanglaudą.

Vis plačiau pripažįstama, kad būtina skatinti bendradarbiavimą, dialogą ir įvairių lygių vyriausybių, organizacijų bei praktiškai politiką įgyvendinančių žmonių partnerystės ryšius.

Atsižvelgdama į šiuos naujai kilusius klausimus ir dėl pastarojo plėtros etapo atsiradusius pokyčius bei suprasdama, kad būtina sujungti stipriąsias puses pasaulinės ekonomikos iššūkiams sutikti ir toliau dirbti siekiant tvaraus augimo, Komisija paskelbė šią Žaliąją knygą ir pradėjo viešąsias konsultacijas. Kokiais klausimais vyks šios konsultacijos?

Koncentracija – ryšiai – bendradarbiavimas: sutinkant iššūkius

Koncentracija

ES yra labai neįprasta gyvenamųjų vietovių išsidėstymo struktūra, kai visoje Europoje yra išsibarstę maždaug 5 000 miestelių ir beveik 1 000 didelių miestų. Nors miestų tinklas yra palyginti tankus, tik 7 proc. gyventojų gyvena daugiau nei penkis milijonus gyventojų turinčiuose miestuose, o JAV tokių gyventojų yra 25 proc.

Pasauliniu mastu ES miestai yra mažesni, ir tai neabejotinai daro įtaką produktyvumui. Erdviniu požiūriu ekonominės veiklos subjektai ES yra mažiau koncentruoti nei kituose išsivysčiusiuose pasaulio regionuose. Tai rodo tam tikrą europinį gyvenimo būdą, kurio vienos pagrindinių vertybių yra darnus vystymasis, gamtos išteklių ir kultūros tradicijų apsauga. Visa tai reiškia, kad nors didelė dalis gyventojų gyvena miestuose, tai nėra koncentruota miestų teritorija – miesto gyventojai gyvena netoli nuo kaimo vietovių, o kaimo vietovių gyventojai gali lengvai gauti visas jiems reikalingas paslaugas. Maži ir vidutinio dydžio miesteliai yra svarbesni, nei galima būtų spręsti pagal jų dydį, juose išplėtotą infrastruktūrą ir visos reikalingos paslaugos, kurios yra labai svarbi priemonė, užkertant kelią kaimo vietovių depopuliacijai ir gyventojų kėlimuisi į miestus.

Kaip teritorijoje, kurioje yra daugybė mažų ir vidutinio dydžio miestelių, galima išnaudoti koncentruotos ekonominės veiklos privalumus, išvengiant neigiamų pasekmių, tokių

Reikia skatinti ekonominius koncentracijos privalumus, kartu išsaugant teigiamus Europos miestų ir didmiesčių aspektus.

kaip aplinkos tarša, transporto spūstys, miestų sunykimas ir socialinė atskirtis? Tai padėtų padaryti miestelių, miestų ir aplinkinių kaimo vietovių bendradarbiavimas, sąveika ir miestų sąsajų skatinimas. Kad dėl ūkinės veiklos koncentracijos padidėtų produktyvumas tikrai atneštų naudos, Europa privalo sukurti kritinę masę kurdama tinklus, o ne didelius miestus, kurie gali duoti efektą vien dėl savo kiekybės.

Teritorinės sanglaudos idėja iškelia mums klausimą – kaip galėtume pačiu naudingiausiu būdu išnaudoti unikalią ir labai įvairią Europos apgyvendinimo struktūrą, nes Europos piliečiai neturėtų atsidurti ne tokioje palankioje situacijoje įsidarbinimo galimybių, gyvenimo sąlygų, galimybių naudotis viešosiomis paslaugomis ir kitais panašiais požiūriais tiesiog dėl to, kad jie gyvena šiame, o ne kitame regione.

Pažangios eismo valdymo sistemos suartina žmones fiziškai, o geresnis technologijų panaudojimas skatina dalytis idėjomis.

Teritorijų suartinimas

Kad ir koks būtų subalansuotas urbanizacijos procesas ateityje, atskiros miestų aglomeracijos ir jose gyvenantys žmonės turi turėti galimybę susisiekti. Pirmą į galvą atėjusi mintis – transporto jungtis, tačiau geras susisiekimas taip pat reiškia ir kitus dalykus, tokius kaip: kokybiškas plačiajuostis interneto ryšys; prisijungimas prie patikimų energijos tiekimo šaltinių; ryšiai tarp mokslo tyrimų centrų ir verslo įmonių; be to, būtina užtikrinti, kad būtų tenkinami specialūs ir nepalankią padėtį patekusių asmenų poreikiai.

Naujosiose valstybėse narėse geros kelių jungtis yra retenybė, o geležinkeliai taip pat yra prastos būklės. Dažniausiai geležinkeliais traukiniai negali važiuoti dideliu greičiu, ir neretai juos reikia remontuoti. Būtina įdiegti šiuolaikines ir pažangias transporto valdymo sistemas. Sumažinto anglies dvideginio emisijų lygio, kurį galima būtų pasiekti krovinių vežant vandens keliais, kol kas dar nepasiekta – krovinių gabenimas jūra ir vidaus vandenų keliais taip ir išlieka nepakankamai išplėtotas.

Galimybė naudotis bendrosiomis paslaugomis, tokiomis kaip sveikatos priežiūros paslaugos ar išsilavinimas, kaimo vietovėse dar išlieka problema. Nutolusiuose regionuose vidutiniškai 40 proc. gyventojų gyvena didesniu nei pusės valandos važiavimo atstumu nuo ligoninių ir 43 proc. – daugiau nei valandos važiavimo atstumu nuo universiteto. Nėra pakankamai išnaudojamas IKT potencialas teikti nuotolinės medicinos paslaugas ar sudaryti galimybes mokytis nuotoliniu būdu.

Miesto teritorijos, susiliejančios su vietinėmis ir regionų pasienio vietovėmis, bei pasienio regionai ES-15 valstybėse narėse jau daug metų naudojami sanglaudos politikos sukurtais privilegijomis, tokiais kaip geresnis prieinamumas, pasienio regionuose teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybė ir veiksmingumas; o tai labai svarbu, nes nėra priimta jokių aiškių naudojimosi tokiomis paslaugomis taisyklių.

Klausimas diskusijoms

Naujosiose valstybėse narėse ir už geležinės uždangos buvusių valstybių pasienio regionuose būtina plėtoti nuoseklią infrastruktūros ir ekonominio bendradarbiavimo politiką. Taip pat būtina daug dirbti gerinant jūrų erdvių eksploatavimą ir sausumos bei jūrų sienų kirtimo tvarką.

Klausimas diskusijoms

Būtina užtikrinti labiau subalansuotą ir tvaresnę vystymąsi, kuris stiprintų konkurencingumą, tuo pat metu saugodamas gamtos turtą, tokį kaip atviros kaimo vietovės. Toks vystymasis taip pat turėtų užtikrinti socialinę sanglaudą. Tai reiškia, kad būtina vengti pernelyg didelės augimo koncentracijos tuo pat metu padedant kiekvienam naudotis miestelių ir miesto gyvenimo teikiamomis galimybėmis, pavyzdžiui, galimybėmis naudotis ligoninių teikiamomis paslaugomis ar lankyti mokyklą.

ES į pietus ir į rytus supa regionai, kuriuose bendrojo vidaus produkto (BVP) vienam gyventojui rodiklis yra žemesnis nei prie ES išorės sienų esančiuose regionuose, kuriuose ir taip BVP yra pats mažiausias ES. Kai kuriose šių už ES ribų esančiuose valstybėse sparčiai daugėja gyventojų, taigi atsiranda didelė migracijos galimybė.

Bendradarbiavimas

Sritys, kuriose būtina glaudžiau bendradarbiauti, gali būti ir nelabai paprastos – problemos, kurios kyla ir daro poveikį vienam regionui, iš tikrųjų gali būti sukeltos už to regiono teritorijos ribų. Iš pirmo žvilgsnio užterštas dirvožemis galėtų atrodyti iš tiesų vietinio pobūdžio problema. Tačiau vienoje valstybėje palaidoti teršalai gali sukelti poveikį kitai valstybei – požeminiai vandens plokščiakalniai nyksta, ir jeigu viena valstybė elgiasi neatsakingai, sąskaitas apmokėti gali tekti kitai. Klimato kaita ir jos sukelti potvyniai, gaisrai ir sausros yra labai akivaizdūs iššūkiai, kurie paskatins pasienio regionus dar veiksmingiau bendradarbiauti.

Kol aplinkosauginiai motyvai jau šiandien griauja mūsų ankstesnę supratimą apie sienas, ribas ar nepriklausomus regionus, pats šiuolaikinių darbo procesų pobūdis pareikalauja glaudesnių partnerystės ryšių tarp teritorijų, kurios anksčiau save laikydavo savarankiškais ir atskirais vienetais. Ekonominis vystymasis, viešasis transportas, sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas, aukštasis išsilavinimas, mokymosi galimybės – visos šios gyvenimo sritys jau peržengia regionų sienas.

Bendradarbiavimo sukuriama pridėtinė vertė yra plačiai pripažįstama. Jau 14 metų vykdydami įvairias programas šioje srityje Komisija šiandien tikisi, kad Žalioji knyga parodys, kokią naudą gali atnešti teritorinio bendradarbiavimo perkėlimas į naują lygmenį. Tai jau buvo matoma ir naujai kuriamoje ES Baltijos jūros regiono strategijoje, kuri tapo bandomuoju poligonu permąstyti teritorinio bendradarbiavimo esmę. Ja remiantis daugiausia dėmesio skiriama nuoseklesnėms strategijoms, vienodiems bendrijos tikslams ir naudojamoms veiksmingiausios įgyvendinimo priemonės.

Tačiau puoselėjamus idealus reikia įgyvendinti praktiškai, kaip ir rasti būdus greičiau pasiekti keliamus tikslus. Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė (EGTC) sukuria teisinį pagrindą įvairioms administracijoms dirbti kartu, tačiau galima ir reikėtų padaryti daug daugiau.

Klausimas diskusijoms

Būtina sukurti paprastesnių, veiksmingesnių ir lengviau pritaikomų priemonių paketą bendradarbiavimui tarp įvairių administravimo ir institucijų organizacijos kultūrų skatinti; EGTC – tai naudingas pirmas žingsnis.

Klausimas diskusijoms

Ar ypatingų geografinių sąlygų regionams turi būti parengtos ypatingos politikos priemonės?

Geografija – draugas ar priešas?

Kalnų vietovių ir salų regionų ekonominės charakteristikos yra tokios pat unikalios, kaip ir jų topografija. Nors daugeliu atvejų turizmas buvo šiems regionams labai naudinga veikla, kuri padėjo suklestėti vietos ūkiui, atsirado motyvų ir priemonių kurti transporto jungtis ir kokybiškas pagrindines paslaugas, dėl tos pačios priežasties šie regionai tapo ir labai pažeidžiami. Priklausomybė nuo vieno sektoriaus sukelia šiems regionams nemažą pavojų, kurį dar labiau užaštrina klimato kaitos keliama iššūkiu – salos susiduria su tokiomis problemomis, kaip kylantis jūros lygis, pakrančių erozija, o kalnų regionuose tirpsta ledynai ir kyla sniego griūčių.

Nepakankamas prieinamumas tampa dar viena kliūtimi vystymuisi – salos labai dažnai išsidėsčiusios periferinėse teritorijose, o kalnai neretai tampa natūralia siena tarp valstybių narių, tuo tik sustiprindami valstybės sienų sukeliamą poveikį. Todėl tarptautinis bendradarbiavimas šiose vietovėse būtinas ne tik dėl pačių kalnų regionų, bet ir dėl žemumų teritorijų, kurias jos skiria.

Kodėl Žalioji knyga turi būti paskelbta dabar?

Diskusija apie teritorijų vystymąsi buvo pradėta paskutinia-me praėjusio amžiaus dešimtmetyje paskelbus dvi ataskaitas – „Europe 2000“ ir „Europe 2000+“. Tačiau pirmą kartą teritorinės sanglaudos idėja buvo iškelta tik 1995 m. per Europos regionų asamblėjos susitikimą Antverpene.

Po dvejų metų koncepcija buvo įtvirtinta Amsterdamo sutartyje (7d straipsnis), o 1999 m. valstybės narės priėmė Europos teritorijų plėtros perspektyvą (ETPP). Dažni už teritorijų planavimą ir regioninę plėtrą atsakingų įvairioms vyriausybėms atstovaujančių ministrų susitikimai davė rezultatų – buvo priimta Teritorijų darbotvarkė, kurioje išdėstomi trys sanglaudos proceso prioritetai:

- Siekti, kad nacionalinės ir regionų teritorijų plėtros strategijos sudarytų sąlygas pačiu veiksmingiausiu būdu išnaudoti teritorijų privalumas.

Tokie geografiniai elementai kaip kalnų virtinės kelia iššūkį mūsų ankstesniam požiūriui į sienas.

Sanglaudos politika – teritorinių iššūkių pavertimas turtais.

- Stiprinti sąsajas tarp teritorijų skatinant bendradarbiavimą ir keitimąsi patirtimi bei tokių teritorijų integravimąsi.
- Siekti didesnio ES politikos kryptį, turinčių poveikį teritorijoms, nuoseklumo.

Dėmesys teritorinei sanglaudai tarpvyriausybiniu lygmeniu parodė, kad diskusija yra gana pažengusi, kad galima būtų suformuluoti bendrą viziją apie tai, kaip sanglauda gali būti siejama su kitomis ES politikos kryptimis. Praėjus metams nuo šios koncepcijos apibrėžimo buvo paskelbta Žalioji knyga, kurioje siekiama apibendrinti nuomones ir nubrėžti kelią žengti pirmyn.

Teritorinė sanglauda nauju lygmeniu

Iki šiol tradiciniais finansavimo pagal sanglaudos politiką ir politiką pagrindžiančios analizės vienetais buvo vadinamieji valstybių narių vidutinio dydžio NUTS-2 administraciniai regionai, kurie EUROSTATO yra pripažįstami vienodų parametru vienetais.

Igyvendinant teritorinės sanglaudos idėją į geografiją reikia žiūrėti lanksčiau. Būtina atsižvelgti ir į mažesnius, ir į didesnius regionus, tokius kaip Dunojaus baseino ar Juodosios jūros regionai. Tačiau tuo analizė nesibaigia; naujasis požiūris į geografiją išreiškia ne tik geografinius požymius, bet ir plataus masto bendradarbiavimą bei tinklus, taip siūlydamas dar vieną aspektą Europos Sąjungos struktūrai perprasti.

Diskusija apie tai, kad visoje ES taikomą sektorių politiką turi papildyti teritorinis aspektas, įgauna pagreitį. Stiprėja supratimas, kad politika bus veiksminga, kai bus adaptuota vietos lygiu. Ši idėja jau skverbiasi į praktinius sprendimus – įgyvendinant regionines programas biudžetus pavedama sudaryti tiesiogiai programose dalyvaujantiems miestams, taip jiems suteikiant teisę dalyvauti kuriant ir įgyvendinant projektus. Dėmesys skiriamas vietovėje formuluojamoms politikos kryptims, o žodis „teritorija“ yra priminimas valdžios institucijoms, kad, prieš pradėdamos formuluoti strategiją, jos turi gerai perprasti vietos padėtį. Būtinai ir sektorių politikos planavimo pokyčiai. Kuriant sektorių politiką, reikėtų visais lygmenimis atsižvelgti į tai, kokią poveikį tokios politikos kryptys turės patiems regionams. Žemės ūkis, inovacijos, tvarus vystymasis – tai sritys, kurioms vieno tinkamo modelio nėra.

Žalioji knyga šį požiūrį plėtoja ir tikslina. Joje teigiama, kad teritorinei sanglaudai teikiamas dėmesys dabar turi būti aiškiai suformuluotas – regioninė politika, kaip ir teigia jos apibrėžimas, turi būti taikoma įvairiems regionams įprasta to žodžio prasme arba, taikant ją teritorijoms, reikia vartoti kitokį terminą. Dėmesys nacionalinei specifikai sustiprės kuriant vietovei pritaikytas strategijas, kurios visos integruosis su atskirų sektorių politika, tokia kaip tvaraus vystymosi ar paslaugų prieinamumo politika.

Siūlant lankstesnį požiūrį į geografiją Žaliojoje knygoje nekeliama jokių abejonių dėl atskirų valstybių ar regionų įgaliojimų spręsti teritorijų planavimo ar žemės naudojimo klausimus. Danuta Hübner, už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė, aiškina taip: „Mes privalome ieškoti naujų valdymo formų, kurios mums padėtų spręsti šį sudėtingą, bet labai svarbų uždavinį – įgyvendinti aukšto Europos lygio tikslus ir užtikrinti iš apačių inicijuojamą prisiderinimo prie vietinių poreikių ir prioritetų procesą.“

Įvairovė kaip privalumas, o ne kliūtis

Keičiantis perspektyvai, keičiasi ir filosofija – bendradarbiavimas yra ne tik bandymas peržengti nacionalines sienas, tai esminė prielaida stiprybei užtikrinti.

Tokie paprasti stereotipai, kaip „miesto reiškia produktyvumą, o kaimo reiškia nepalankią padėtį“, turi būti išgyvendinti, lygiai taip pat kaip ir mintis, kad tam tikra topografija neišvengiamai reiškia mažą BVP. Yra miestų, kurie kovoja už išgyvenimą, yra ir klestinčių kaimo vietovių, o teritorinis bendradarbiavimas turėtų siekti juos suartinti ir suteikti galimybę regionams pagerinti tokiuose regionuose ir už jų sienų gyvenančių žmonių gyvenimo sąlygas.

Lėšos turėtų būti skirtos kurti tokią atsinaujinančią sinergiją, kuri, baigus įgyvendinti projektą ar programą, pati įsilietų į regioną. Todėl dabar daugiau dėmesio reikėtų skirti ne pagalbai, o siekui puoselėti augimo potencialą – bendradarbiavimą dėl konkurencijos.

Komisija laukia jūsų atsiliepimų, kuriuos galite pateikti vykstant diskusijoms iki 2009 m. vasario pabaigos. Žaliosios knygos prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_en.htm

Žalioji knyga įvairiais požiūriais

Toliau pateikti atrinkti interviu parodo, kaip Žaliąją knygą traktuoja įvairūs regioninėje politikoje dalyvaujantys asmenys. Jų prioritetai ir pareigos yra glaudžiai susiję su jų tiesioginėmis profesijomis. Tad norint išryškinti skirtingus požiūrius kiekvienam pašnekovui buvo pateikti tie patys du pagrindiniai klausimai. Trečią klausimą galėjo sukurti patys pašnekovai. Atsakydami į jį prelegentai kalbėjo apie didžiausią susirūpinimą jiems keliančius dalykus, kurie labai skyrėsi priklausomai nuo jų einamų pareigų.

Danuta Hübner, už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė

1. Kaip, Jūsų nuomone, neseniai priimta Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos gali pakeisti realią padėtį?

Žaliojoje knygoje mūsų prašoma atsižvelgti į tai, kokią poveikį tokia politika, kaip transporto ir žemės ūkio politika, turi realiai padėčiai. Joje klausiama, kaip įgyvendinant įvairias viešosios politikos kryptis, o ypač Europos sanglaudos politiką, galima užtikrinti darnų atskirų teritorijų vystymąsi.

Sanglaudos politika reikalinga tam, kad žmonės patikėtų, jog jie gali pačiu veiksmingiausiu būdu išnaudoti jų gyvenamųjų teritorijų privalumus, o Žalioji knyga inicijuoja diskusiją apie tai, kaip tai galima pasiekti. Šiuo viešųjų konsultacijų laikotarpiu mes įsiklausome į tai, ką sako žmonės, renkame ir sisteminame jų nuomones, tačiau, mano nuomone, yra ir labai konkrečių aspektų, kuriuos būtina apsvarstyti.

Politika turi būti integruota visais lygmenimis, atkreipiant dėmesį į žmonių, gyvenančių apibrėžtose teritorijose, poreikius.

Turime iš naujo pergaltoti „teritorijos“ apibrėžimą ir parengti atitinkamą politiką. Kuo toliau, tuo labiau žmonės neapsiriboja nustatytomis administracinėmis sienomis – jie važiuoja į darbą, vis didesniais atstumais keliauja apsipirkti ar praleisti laisvalaikio. Taigi jų pačių gyvenimo būdas tose pačiose teritorijose keičiasi. Tuo pat metu, atsiradus naujiems iššūkiams, tokiems kaip globalizacija, klimato kaita ir migracija, būtini bendri visos Europos masto veiksmai, kurie suvienytų visus politikos įgyvendinimo lygius.

Mes privalome laikytis vieningos strategijos dėl politikos kryptių įgyvendinimo visais lygmenimis; **viešosios politikos kryptys turi atsižvelgti į apibrėžtose teritorijose gyvenančių žmonių poreikius.** Tokios teritorijos gali būti pačios įvairiausios – nuo vietinių bendruomenių iki miesto teritorijų, nuo pasienio regionų iki tarptautinių jūros regionų ar upių baseinų.

Būtina siekti pažangos koordinuojant sektorių ir teritorijų politikos kryptis, netgi jeigu atskiros politikos kryptys išlieka nepriklausomos. Taip pat būtina toliau stiprinti partnerystės ryšius siekiant glaudžiau susieti labai aukšto lygio Europos strategijas su iš pačių apačių kylančiais vietos poreikiais ir prioritetais.

Kad galėtume priimti kokybiškesnius sprendimus, būtina geriau pažinti savo teritorijas, įskaitant teritorijų dinamiką, poveikį, įvairius scenarijus ir kitus dalykus. Duomenys ir rodikliai, taip pat ir veiklos būdai turi padėti nustatyti, kokią poveikį įgyvendinama politika turi realiam gyvenimui. Ir šiuo klausimu jau intensyviai dirbama, pavyzdžiui, įgyvendinant ESPON programą.

2. Pagrindinė Žaliosios knygos tema – bendradarbiavimas. Kokius klausimus, Jūsų nuomone, dar prireiks išspręsti siekiant tikro tarpregioninio ir tarptautinio regionų bendradarbiavimo?

Lisabonos sutarties preambulėje aiškiai sakoma, kad pagrindinis Europos Sąjungos uždavinys – „sukurti dar glaudesnę Europos tautų sąjungą“ ir „bendrąsiais veiksmais, kuriais šalinamos Europą skaldančios kliūtys, užtikrinti ekonominę ir socialinę savo šalių pažangą“.

Kad tai galėtume užtikrinti, privalome daugiausia dėmesio skirti bendradarbiavimui, nes nesvarbu, kaip veiksmingai veikia vidaus rinka, kliūčių vis tiek lieka.

Tikiuosi, kad Žalioji knyga sukels plačių diskusijų, kurios padės nustatyti tam tikros rūšies regionams būdingus iššūkius, į kuriuos geriausiai galima atsiliiepti bendradarbiaujant. Regionų bendradarbiavimas ir keitimasis patirtimi gali tapti pagrindine jėga, skatinančia dinamišką ir į ateitį orientuotą regionų plėtros procesą.

Valdymas keliais lygmenimis gali skatinti tvarų bendradarbiavimą didelėse, kelias valstybes apimančiose teritorijose, tokiose kaip kalnų grandinės, pasienio aglomeracijos ir daugiau vietinio masto bendrose teritorijose. Čia Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė, kurioje gali dalyvauti visų visuomenės gyvenimo lygių atstovai, tampa simboliškai ES priemone.

3. Ar diskusijos apie teritorinę sanglaudą nėra pirmalaikės, ypač kai Lisabonos sutartis, kurioje ši sąvoka yra įkūnyta, dar nėra pasirašyta?

Šios diskusijos nėra pirmalaikės – labai svarbu suprasti, kad teritorinės sanglaudos idėja nėra nauja. Šiame kontekste Europos Parlamentas, taip pat 2007 m. Leipcige įvykęs neformalus už miestų plėtrą ir teritorinę sanglaudą atsakingų ministrų susitikimas, taip pat nemažai konkretaus pobūdžio regionams atstovaujančioms asociacijoms kreipėsi į Komisiją prašydamos parengti dokumentą dėl teritorinės sanglaudos. Mūsų atsakymu tapo Žalioji knyga

Teritorinis aspektas buvo sanglaudos politikos esmė nuo pat jos atsiradimo, įgyvendinant tinkamumo nustatymo sistemą, finansinių išteklių paskirstymo sistemą ir nustatant

programavimo organizavimo būdą. Tačiau, daugumos nuomone, viešosios politikos kryptys turėtų geriau išreikšti atskirų teritorijų poreikius, nors kol kas nėra vieno bendro sutarimo, kaip tai daryti.

Inicijuodama šią diskusiją Komisija tikisi užtikrinti vienodą teritorinės sanglaudos supratimą ir priimti visai Europai bendrus sprendimus. Tačiau taip pat turime atsižvelgti į politinį procesą. Dėl Lisabonos sutarties teritorinės sanglaudos tikslai taps gerai matomi ir labai aiškiai apibrėžti, tačiau pirmiausia ši sutartis turi būti ratifikuota. Sanglaudos politikos ateitis priklausys nuo teritorinio vystymosi aspekto, o kol kas daug dirbame siekdami, kad 2007–2013 m. programos būtų sėkmingai įgyvendintos. Privalome galvoti apie ateitį, tačiau daugybę dalykų dar galima padaryti remiantis galiojančiomis sutartimis ir reglamentais.

Michel Delebarre, pirmasis Regionų komiteto pirmininko pavaduotojas nuo 2008 m., Diunkerko meras

1. Kaip, Jūsų nuomone, neseniai priimta Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos gali pakeisti realią padėtį?

Didžiausias laimėjimas yra inicijuotos diskusijos. Pati idėja taps labai svarbia kuriant Europos Sąjungą per artimiausius dešimt metų. Ką gi mums reikia teritorinė sanglauda? Mano nuomone, kiekviena teritorija turi teisę tikėti savo ateitimi ir privalo sugebėti sukurti tokią strategiją, kokia reikalinga konkrečiai teritorijai. Tai nereiškia, kad visos teritorijos yra vienodos, jose veiks tiek pat MVĮ ar bus sukurta tokio paties lygio infrastruktūra. Visi regionai susiduria su problemomis, susijusiomis su teritorine sanglauda ir konkurencingumu. Manome, kad privalome leisti visiems regionams atlikti savo partiją „Europos koncerte“ tiek nepaisydami jų įvairovės, tiek jo skatinami. **Nė viena teritorija neturi būti apleista ar atsilikti nuo bendro ES vystymosi.**

Norėdami užtikrinti teritorinę sanglaudą, privalome pasiūlyti savanoriškos sanglaudos politiką. Tai negali būti politika, ištaisysianti visas kitas ES politikos kryptis, kurios pačios nesikeitė nepaisant teritorinių skirtumų, pavyzdžiui, mokslinių tyrimų ar žemės ūkio politikos. Sanglaudos politikos ar teritorinės sanglaudos negalima laikyti visų kitų politikos kryptų problemų panacėja. Todėl labai svarbu galvoti apie tai, kokia bus ES ateitis.

2. Pagrindinė Žaliosios knygos tema – bendradarbiavimas. Kokius klausimus, Jūsų nuomone, dar pririks išspręsti siekiant tikro tarpregioninio ir tarptautinio regionų bendradarbiavimo?

Niekas neginčija tos pridėtinės vertės, kurią Europai kuria teritorinis bendradarbiavimas. Bendradarbiavimą būtina toliau stiprinti kaip pagrindinę teritorinės sanglaudos priemonę.

Pažvelgę į konkrečius pasienio regionus matome teritorijas, kurios, be jokios abejonės, siūlo pačių geriausių galimybių toliau kurti Europos ateitį. Būtent čia mes darome poveikį kasdieniam žmonių gyvenimui. Yra kliūčių ir socialinės apsaugos srityje, ir transporto sektoriuje, tačiau esu įsitikinęs, kad sugebėsime nugalėti jas visas. ES privalo ir toliau į šį procesą žiūrėti kaip į kiekvienoje gyvenimo srityje matomą Europos Sąjungos kūrimo laboratoriją. Manau, kad tai labai svarbu.

Visi nori matyti praktiškai įgyvendinamą geriausią patirtį, tačiau to neįmanoma padaryti be atitinkamo finansavimo ir tam tikrų Europos reglamentų. Privalome pasakyti, garsiai ir aiškiai, kad išrinktų atstovų, institucijų darbuotojų ir tų, kurie kartu sprendžia ekonominius ir socialinius atskirų teritorijų klausimus, nuomone, neįmanoma įsivaizduoti, kad po 2013 m. šiuo metu skelbiami bendradarbiavimo tikslai būtų peržiūrimi. Taip, jie bus tikslinami. Reformos bus vykdomos. Tačiau net ir keistis geriausia patirtimi negalima nemokamai, o teritoriniam bendradarbiavimui negali būti jokių kliūčių.

3. Kokį vaidmenį įgyvendinant teritorinę sanglaudą turėtų suvaidinti viešosios paslaugos?

Lisabonos sutartis aiškiai susieja viešųjų paslaugų idėją su teritorine sanglauda, kuri yra pagrindinis teritorinės sanglaudos kūrimo aspektas. Pavyzdžiui, pagalvokite apie direktyvą dėl pašto paslaugų. Esu įsitikinęs, kad jeigu mes būtume iš anksto pateikę tekstą įvertinti teritorinės sanglaudos politikos poreikių požiūriu, to paties teksto naudoti mes nebūtume galėję, nes teritorinės sanglaudos poreikių jis neatitinka. Viešosios paslaugos yra koncepcija, kurią reikia iš naujo pritaikyti teritorinei sanglaudai. Tai galėtų paskatinti Europą peržiūrėti daugybę su viešosiomis paslaugomis susijusių dalykų. Man būtų patikę, jeigu Žaliojoje knygoje tai būtų daug stipriau pabrėžta.

Europinė darna reiškia, kad kiekvieno regiono skirtumai yra bendra Europos stiprybė.

Andreas Faludi, Delft universiteto OTB būsto, miesto ir mobilumo studijų mokslo tyrimo instituto teritorijų politikos sistemų Europoje dėstytojas. Karališkojo miestų planavimo instituto (RTPI, JK) ir Europos planavimo mokyklų asociacijos (AESOP) garbės narys

1. Kaip, Jūsų nuomone, neseniai priimta Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos gali pakeisti realią padėtį?

Kadangi Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos yra diskusijoms skirtas dokumentas, jis ir nepretenduoja „pakeisti realios padėties“, tačiau kyla visai natūralus klausimas – koks galėtų būti šios knygos sukeltos diskusijos poveikis? Tuo remdamasis aš įsivaizduoju, kad bus skiriama daugiau dėmesio tam, kur žmonės gyvena, kur veikia įmonės, kokie yra vietos bendruomenių ar regionų santykiai su jų partneriais, jų konkurentais, kaip jie atrodo rinkose ir t. t. Kitaip tariant, kaip teisingai pasakytą Bendrijos strateginėse gairėse, „geografija yra svarbi“. Tikiuosi, kad paskelbus Žalioją knygą valstybės ir privataus sektoriaus atstovai sutelks jėgas, kad galėtų geriau perprasti geografiją ir atsižvelgti į geografinę padėtį. Tokiu būdu jie taip pat galės geriau suprasti vieni kitus ir patobulinti savo atskirai parengtas ir bendras veiklos strategijas.

2. Pagrindinė Žaliosios knygos tema – bendradarbiavimas. Kokius klausimus, Jūsų nuomone, dar prireiks išspręsti siekiant tikro tarpregioninio ir tarptautinio regionų bendradarbiavimo?

Šiuo metu požiūrį į teritorijų problemas ir teritorijų strategijas neišvengiamai formuoja per šimtmečius susiformavusi institucijų struktūra, kuri yra pačioje piramidės apačioje, viršūnėje – nacionalinė valstybė, o tarp jų – vienas ar daugiau sluoksnių. Visa tai yra taip išvirtinę, kad jau beveik nebegalime galvoti nei apie save, nei apie mūsų institucijas, nei apie tai, kaip kitaip galėtume kurti mūsų demokrati-

nę teisės struktūrą. Tuo pat metu tikrovė sparčiai keičiasi, daugybė įvairiausių santykių peržengia įtvirtintas ir stiprias sienas, kurios buvo sukurtos tvarkai šioje sistemoje užtikrinti. Skatinant mainus buvo padaryta didelė pažanga, tačiau esama struktūra vis dar išlieka labai stipri. Todėl atskaitomybė įgyvendinama remiantis tokiomis sąvokomis, kaip „mano bendruomenė“, „mano regionas“, „mano tauta“, „mano rinkėjai“, kaip ir politinis teisėtumas, kuris tikriausiai yra didžiausias iššūkis tarpregioniniam ir tarptautiniam bendradarbiavimui.

3. Kodėl teritorinę sanglaudą apibrėžti yra taip sunku? Tai pirmasis Žaliojoje knygoje diskusijai pateiktas klausimas, labai dažnai keliamas pačių diskusijų metu.

Kaip ir ekonominė bei socialinė sanglauda, kurią irgi nėra taip paprasta apibrėžti, teritorinė sanglauda yra apibendrinamoji koncepcija. Michel Barnier, kuris 2000–2004 m. buvo už regioninę politiką atsakingas Komisijos narys, inicijavo diskusiją apie teritorinę sanglaudą ir išskyrė kelis jos aspektus: lygybę (t. y. vieta, kurioje žmonės gyvena, negali neišvengiamai lemti jų galimybių ar jų gyvenimo kokybės); konkurencingumą (regionai ir vietovės pagal savo galimybes esmingai prisideda prie augimo ir darbo vietų kūrimo tikslų įgyvendinimo); tvarumas ir geras valdymas. Šie aspektai išreiškia labai skirtingus ir vienas kitam potencialiai prieštaraujančius požiūrius, kurių kiekvieną būtina patikslinti, o, tikėtina, ir suartinti visus atvejus vertinant atskirai. Todėl teritorinė sanglauda yra tik kvietimas šokti, o ne pats šokis.

Lambert van Nistelrooij, Europos Parlamento narys, Žaliosios knygos dėl teritorinės sanglaudos ir Penktosios sanglaudos politikos pažangos ataskaitos pranešėjas

1. Kaip, Jūsų nuomone, neseniai priimta Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos gali pakeisti realią padėtį?

Norėčiau pabrėžti, kad tam, kad teritorijos būtų geriau valdomos, būtina sukurti integruotą požiūrį grindžiamas „horizontalias strategijas“. Tam tikroje konkrečioje teritorijoje ES biudžeto lėšos ir politikos kryptys vienos kitas papildo. Todėl aš pritariu Komisijos pasiūlytai „suartinimo, bendradarbiavimo ir koncentracijos“ strategijai. Tai leidžia Europos mastu apžvelgti augimo ir esamų privalumų lygį. Jeigu valstybės narės ir regionų ar vietos valdžios institucijos taip nuspręstų, ES fondai gali paremti „vystymosi kulminacijas“. Mes matome naujas regioninės plėtros struktūras, pavyzdžiui, pasienio ruožuose ar „metaregiuose“, tokiuose kaip Baltijos jūros regionas. Be šių naujovių, teritorinė sanglauda ypač akcentuoja paramą tvariam augimui ir konkurencijai visuose Europos regionuose. **Ateityje lėšų paskirstymui turės įtakos mūsų siekis kurti simetrišką, daugiapolę ir subalansuotą Europą.**

2. Pagrindinė Žaliosios knygos tema – bendradarbiavimas. Kokius klausimus, Jūsų nuomone, dar prireiks išspręsti siekiant tikro tarpregioninio ir tarptautinio regionų bendradarbiavimo?

Visų pirma ir svarbiausia yra tai, kad regionai labai daug išmoksta vieni iš kitų, o įgyvendindami tokias programas, kaip Regionų ekonominiai pokyčiai, Žinių regionai ir Europos kaimynystės programos iniciatyva, keičiasi geriausia patirtimi. Europa turi stiprias tarpregioninio ir pasienių regionų bendradarbiavimo tradicijas. Viešosios ir privačios investicijos, atviras koordinavimas ar inovatyvios ekosistemos yra naujos, šiuolaikinės idėjos, kurias būtina paremti. Regionai ir miestai yra tas teritorinis pagrindas, kuriame politikos kryptys susijungia ir įgyja pridėtinę vertę.

2007–2013 m. siekti trečiojo tikslo (bendradarbiavimo) ribojo finansinės galimybės. Aš siūlau šiam tikslui skirti ypatingą dėmesį. Tarpregioninio ir pasienių regionų bendradarbiavimo įtaka yra milžiniška, ir ji turėtų būti labiau profiluojama.

3. Kaip Parlamentas galėtų prisidėti prie politinių diskusijų teritorinės sanglaudos klausimais, atsizvelgęs į neseniai paskelbtą Žaliąją knygą?

Šiuo diskusijų apie teritorinę sanglaudą etapu Parlamentas pateiks naujų ir labai drąsių idėjų, kurios turėtų suaktyvinti diskusiją apie sanglaudos politikos ateitį. Teritorinė sanglauda visų suinteresuotų šalių turėtų būti suprantama kaip horizontali idėja, kurios tikslas – apibrėžti sanglaudos ir sektorių politikos poveikį konkrečiai teritorijai.

Todėl pasibaigus Komisijos inicijuotoms diskusijoms Europos Parlamentas turėtų labai ryžtingai pareikalauti paskelbti Baltąją knygą dėl teritorinės sanglaudos. Tik tai padės paversti teritorinės sanglaudos idėją konkrečiomis nuostatomis, kurios turėtų būti įtrauktos į struktūrinių fondų teisės aktų paketą po 2013 m. prasidedančiam programavimo laikotarpiui. Esu įsitikinęs, kad Europos Parlamentas daug veiksmingiau nei anksčiau išsaugos teritorinį aspektą visose mūsų politikos kryptyse. Tai bus visos Europos teritorijos, o ne tik vargingesnių regionų strategija!

Novatoriškos ekosistemos konkurencingumui padeda bendradarbiavimas ir geros praktikos mainai.

Jesús Bedoya Vega, Kantabrijos regiono ekonomikos ir finansų ministerijos generalinio direktoriaus pavaduotojas ekonomikos klausimams

1. Kaip, Jūsų nuomone, neseniai priimta Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos gali pakeisti realią padėtį?

Žalioji knyga yra nepaprastai įdomus dokumentas, sukeliantis daug minčių apmąstymams ir inicijuojantis diskusiją įvairiais su teritorine sanglauda susijusiais klausimais. Tačiau praktikoje trūksta konkrečių idėjų ir sprendimų finansų klausimais, kurie yra patys svarbiausi, stengiantis įgyvendinti dokumente iškeltas idėjas – tai jau tapo kliūtimi pasiekti kokią nors šios diskusijos pažangą.

2. Pagrindinė Žaliosios knygos tema – bendradarbiavimas. Kokius klausimus, Jūsų nuomone, dar prireiks išspręsti siekiant tikro tarpregioninio ir tarptautinio regionų bendradarbiavimo?

Iš pradžių labai svarbu apibrėžti ir atskirti kiekvienos bendradarbiavimo rūšies pobūdį ir pagrindines ypatybes. Iššūkiai, problemos ir sprendimai, su kuriais susiduria pasienio regionų bendradarbiavimas, yra kitokie nei bendradarbiaujant tarptautiniu ar tarpregioniniu mastu. Tradiciškai bendradarbiavimo kultūra formuojasi kaimyninių regionų pasienio zonose, todėl sėkmingai stiprinant ir konsoliduojant jau susiformavusias bendradarbiavimo zonas, jų šalys galės tik dar aktyviau skatinti ir tarptautinį bendradarbiavimą.

3. Kaip jūs vertinate tarptautinį bendradarbiavimą Pietvakarių Europoje, kur jūsų regionas veikia kaip vykdančioji institucija?

Vertinu labai teigiamai. Per pastaruosius metus buvo pasiekta labai nemaža pažanga. Ji paskatino daugiau nei penkis šimtus Pietvakarių Europoje veikiančių organizacijų įgyvendinti bendradarbiavimo projektus, nors jos anksčiau ir nebuvo

turėjusios jokios tokio bendradarbiavimo patirties. Tai tikra bendradarbiavimo sėkmė.

Sveikatos priežiūra – viena sričių, pasiduodančių tarpvalstybiniam bendradarbiavimui.

Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė (EGTC) – siekiant Žaliosios knygos tikslų

„Teritorinė sanglauda – tai būdas prisitaikyti prie šios dienos realijų ir sugebėti atsiliiepti į kylančius iššūkius. Tai yra europinis tvaraus vystymosi ir darbo vietų kūrimo modelis“, – paaiškino Danuta Hübner, už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė, pradėdama diskusiją apie Europos sanglaudos politikos ateitį.

EGTC mažina tarpvalstybinio bendradarbiavimo sudėtingumą.

Žalioji knyga dėl teritorinės sanglaudos kalba apie harmoningą vystymąsi visoje Europoje ir apie tai, kad žmonės galėtų pačiu veiksmingiausiu būdu išnaudoti regionų, kuriuose jie gyvena, privalumus. Joje teigiama, kad konkurencingumas taip pat priklauso nuo ryšių su kitomis teritorijomis – tik taip galima užtikrinti, kad bendras turtas būtų naudojamas darniai ir tvariai. Tačiau jeigu bendrą turtą bendrai naudoja keli regionai arba skirtingose valstybėse narėse esantys regionai, padėtis gali tapti labai komplikauta. Ieškodama sklandesnių būdų glaudesniai teritoriniam bendradarbiavimui užtikrinti Komisija įsteigė EGTC, kurios paskirtis – supaprastinti teritorinio bendradarbiavimo Europoje administravimą ir finansinę kontrolę.

Kas yra EGTC?

EGTC sąvoka pirmą kartą buvo paminėta viename 2006 m. priimtame reglamente kaip atsakas į Europos pasienio regionų ir panašių organizacijų raginimą sukurti teisinį jų bendradarbiavimo pagrindą. EGTC gali sudaryti ne mažiau nei dviejų valstybių narių institucijos, nors tikriausiai gali būti ir nariai iš už ES ribų. Grupės nariais gali būti bet kurio lygio vyriausybės, regionų ar vietos valdžios institucijos, asociacijos ar bet kokios kitos viešosios institucijos.

Steigiant EGTC turėtų būti orientuojamasi į vieną iš šių pagrindinių veiklos rūšių. EGTC gali būti susijusi su Europos teritorinio bendradarbiavimo ar projektų įgyvendinimu arba su kitais bendrai ES finansuojamais teritorinio bendradarbiavimo veiksmais. Galiausiai EGTC gali būti įsteigta kitokiai veiklai vykdyti, kuri iš esmės nėra susijusi su ES finansuojamais projektais.

Ko siekiama steigiant EGTC?

Požiūris į sanglaudos politiką tampa vis labiau decentralizuotas: 2007–2013 m. programavimo laikotarpio programomis tikimasi pritraukti subregioninio lygio visuomenines organizacijas ir taip plėsti valdymą įvairiais lygiais. Sujungdamos pajėgas ir taip formuodamos savo teisinę tapatybę organizacijos turės galimybę garsiau pareikšti savo nuomones. Tai papildoma galimybė dalyvauti įgyvendinant programą ir naudotis tokiu pačiu statusu kaip ir regioninės ar nacionalinės vyriausybės.

Vien dėl pačios savo prigimties su EGTC steigimu susiję sunkumai gali tapti pasiteisinimu nesteigti EGTC: tačiau vos tik pradėjus tokiai grupei veikti, visos pasienio regionų bendradarbiavimo kliūtys, tokios kaip skirtingos teisinės sistemos, administracinės struktūros ir kultūros, išnyksta, nes grupė vykdo veiklą, remdamasi vienu pagrindu, ir vadovaujasi standartiniu taisyklių rinkiniu. Toks integruotas požiūris sukuria teisiniu požiūriu pripažintą sistemą, kuria remiantis gali būti sėkmingai derinami skirtingi administravimo lygiai ir formos, o grupės dalyviai įsipareigoja laikytis tam tikros apibrėžtos teisinės struktūros. Grupės turi tam tikrą dydį, politinius įsipareigojimus, valdo išteklius, ir, kas svarbiausia, naudotis turimomis techninėmis žiniomis kurdami ir įgyvendindami teritorines strategijas, grindžiamas veiksmingu poreikių vertinimu.

EGTC praktikoje – tarptautinis bendradarbiavimas tarp regionų Galicijos Ispanijoje ir Portugalijos šiaurės, kaip kad aiškiai parodo Eixo Atlántico.

Sudarytas iš 34 miestų Galicijoje ir šiaurės Portugalijoje, Eixo Atlántico pradėjo veikti 1992 m. iš pradžių kaip priemonė sujungti regiono paraiškas finansavimui pagal INTERREG gauti. Tačiau netrukus ši idėja buvo išplėta daug plačiau, taip inicijuodama politines diskusijas apie keliose valstybėse įgyvendinamas tvaresios plėtros strategijas.

Nors kelionė neapsiėjo be nesklandumų (iki EGTC regione nebuvo jokios kelias valstybes siejančios teisinės sistemos, todėl grupė kitų administracinių lygių požiūriu šiveržė į jų veiklos sritį), vis dėlto regioninės grupės veikla buvo labai sėkminga. Sutikdamos savo penkioliktąsias veiklos metines tokios grupės valdo savo biudžetus, aktyviai dirba steigdamos naują EGTC, įgyvendina įvairias strategijas, tokias kaip Skaitmeninė darbotvarkė i2020, kurios remia naujausias technologijas ir yra įsteigusios Tyrimų tarnybą, sudarančią galimybių mokslo tyrimo darbuotojams burtis į tinklus.

Iš konferencijos teritorinės sanglaudos klausimais Paryžiuje

Teritorinė sanglauda. Mes manome, kad jos norime, tačiau tiksliai nežinome, kas tai yra

Ar bendradarbiavimas ir konkurencija vienas kitą pa-neigia? Ar Sanglaudos fondas turėtų remti BVP požiūriu atsiliekančias teritorijas, o gal ir toliau turėtų skatinti plėtoti kompetencijos centrus? Ar iš tikrųjų BVP rodiklis yra toks naudingas? Tai vos keli klausimai, užduoti konferencijoje, skirtoje teritorinės sanglaudos ir sanglaudos politikos ateities problemoms spręsti. Į šią konferenciją spalio 30–31 d. Paryžiuje atvyko daugiau nei tūkstantis delegatų iš įvairių valstybių narių, ir politikams, akademikams ir mokslininkams atstovaujantys pranešėjai. „Panoramos“ atstovai dalyvavo konferencijoje ir parengė reportažą iš Paryžiaus apie pagrindinius diskutuotus klausimus, vienu metu surengtus seminarus ir apibendrinamąją apskritojo stalo diskusiją.

Kaip sutarė pranešėjai, teritorinės sanglaudos koncepciją suprasti nėra lengva, todėl diskusijos tampa ypač reikalingos. Būtina susitarti dėl to, ką ši idėja reiškia, ir kaip ją įgyvendinti konkrečiais praktiniais veiksmais, ypač atsižvelgus į Lisabonos sutartimi jai suteiktą reikšmę. Nors tuo metu Sutartis dar nebuvo ratifikuota, pranešėjai vieningai išreiškė viltį, kad artimiausiu metu tai bus padaryta, o tada prireiks pateikti teritorinės sanglaudos apibrėžimą ir suformuluoti ilgalaikę šios idėjos viziją.

Atidarydamas konferenciją Hubertas Falco (Hubert Falco), Prancūzijos valstybės sekretorius teritorinės plėtros klausimams, pabrėžė būtinybę rengti platesnes diskusijas, į kurias reikia įtraukti visus aktyvius piliečius ir bet kuriuos visuomenės narius, kurie turi ką pasakyti. „Ši konferencija aiškiai parodo mūsų norą dalyvauti dialoge nuo vietinio iki Europos lygmens, o šiandien ir rytoj vykstančių nuomonių apsikaitimų sintezę aš pernešiu į lapkričio 25–26 d. vyksiantį ministrų susitikimą Marselyje“, – paaiškino sekretorius, atidarydamas renginį. Viešosios konsultacijos tęsis iki vasario mėnesio pabaigos.

Paskutinė konferencijos diena prasidėjo nuo įvairiuose seminaruose padarytų išvadų apibendrinimo ir suteikė pranešėjams galimybę atsakyti į konferencijos dalyvių klausimus. Baigiamojoje apskritojo stalo diskusijoje daugiausia dėmesio buvo skirta sanglaudos politikos ateičiai, čia, be kitų pranešėjų, kalbėjo už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė Danuta Hübner, Pierras Dartoutas (Pierre Dartout) (Ministerijų delegatas, atsakingas už teritorinį planavimą ir teritorijų konkurencingumą, Prancūzija) ir Mario Pezzini, Ekonominio bendradarbiavimo ir planavimo organizacijos (EBPO) direktoriaus pavaduotojas, atsakingas už viešąjį administravimą ir teritorinę plėtrą.

Pradedant diskusiją „atverti Pandoros skrynią“

Globalizacijos padariniai, kuriuos šiandien jau galime įvardyti kaip lengvai pažeidžiamos finansų rinkos, klimato kaita, demografijos tendencijos – visa tai aiškiai parodo, kaip svarbu mokėti prisitaikyti prie susidariusių situacijų kiekviename regione visoje ES.

Susirinkę pagrindinėje konferencijų salėje, delegatai girdėjo praktiškai vieningas nuomones apie tai, ko reikėtų vengti ir kuo teritorinė sanglauda neturėtų būti: lėšos neturi būti laikomos kompensacija, skirta prastai apgalvotos sektorių politikos padarytai žalai atitaisyti. „Kiekvienu sektorių politikos formavimo etapu privaloma atsižvelgti į konkrečią teritoriją, arba mes tiesiog gaištame savo laiką“, – pasakė Michel Delebarre, Regionų komiteto pirmininko pavaduotojas. Jo žodžiais tariant, komitetas laikosi tvirtos pozicijos, kad teritorinė sanglauda negali būti laikoma priemone atitaisyti žalą, kurią sukėlė problemos, kilusios įgyvendinant kitas politikos sritis.

Pranešėjai išreiškė labai įvairių minčių apie tai, kuo sanglauda turėtų būti ir kaip reikėtų pasiekti jos tikslus, tačiau visi sutiko, kad diskusijos yra neišvengiamos, nors jos gali būti ir labai sudėtingos, norint rasti atsakymus į tokius klausimus: Teritorinė sanglauda – taip ar ne? Ką ir kam finansuoti? Integruota ar sektorių politika? Koks yra valdymo keliais lygmenimis vaidmuo? Kaip teritorinė sanglauda dera su kitomis politikos sritimis? Prilyginęs tokių diskusijų inicijavimą Pandoros skrynios atidarymui Jan Olbrycht, Europos Parlamento REGI Komisijos narys, pareiškė labai aiškiai, kad ir kokių ginčytinų šis klausimas būtų, apie jį reikia kalbėti viešai, ir išsiaiškinti. „Diskusija buvo naudinga valstybės formavimui, o naujesnėms valstybėms narėms tapo gero valdymo mokymosi procesu“, – pasakė jis.

Sanglauda ir bendroji žemės ūkio politika

Pusė Europos, kurioje gyvena maždaug 20 proc. visų Europos gyventojų, yra kaimo vietovių teritorija. Vidurio ir Rytų Europoje kaimo vietovių teritorijos vyrauja dar didesniu mastu. Šiuo metu jos susiduria su įvairiais migracijos ir modernizavimo procesų sukurtais iššūkiais.

Kaimo vietovėse taikomi veiklos būdai ir metodai keičiasi, o atskirose valstybėse narėse jų funkcija skiriasi dažniausiai dėl geografijos ar įgyvendinamos nacionalinės politikos. **Vienas dalykas, kurį galima pasakyti apie visą ES, yra tas, kad kaimo regionai labiausiai skiriasi pagal BVP vienam gyventojui rodiklį.**

Remiantis Komisijos prognozėmis, ūkiuose iki 2014 m. bus prarasta penki milijonai darbo vietų. Tačiau ekonominiu požiūriu apskritai kaimo regionai neturėtų būti laikomi smunkančiais.

Aptartų klausimų pavyzdys:

- BŽŪP neabejotinai turi geografinį aspektą, ypač atsižvelgiant į tai, kad mažiau ūkininkavimui palankios vietovės statusas, žemės ūkio ir aplinkosaugos priemonės, LEADER ir įvairios gamybos rūšys yra glaudžiai siejamos su vietovės geografijos ypatumais.

Kylantys klausimai: Jeigu taip, tai ar neturėtų būti stiprinamas teritorinis BŽŪP aspektas? Ar BŽŪP turėtų prisidėti prie sanglaudos stiprinimo? Ar politikos sprendimus priimantys pareigūnai turėtų remtis poveikio teritorijoms tyrimais?

- Kaimo teritorijos susiduria su daugybe iššūkių, kurių kai kurie yra būdingi ir BŽŪP, ir sanglaudos politikai. Atskirų valstybių narių patiriami sunkumai iš dalies kyla ir dėl nepakankamai aiškiai atskirų sanglaudos ir kaimo plėtros politikų tikslų ir taikymo sričių.

Kylantys klausimai: Ar turėtų būti įvertintos sanglaudos priemonės, skatinančios kaimo vietovių plėtrą? Ar turėtų būti viena Europos politika, visa skirta kaimo reikalams spręsti? Ar nereikėtų iš naujo įvertinti regionams skiriamų lėšų valdymą? Kaip galima užtikrinti įvairų valdymą ir valdymą keliais lygmenimis?

Tvarus vystymasis

Vienas didžiausių iššūkių, su kuriuo šiandien susiduria Europa, yra uždavinys įdiegti tam tikrą ekonominę sistemą, kuri apimtų konkurencingumą, anglies dvideginio emisijų apribojimą ir energetikos saugumą. Atsinaujinančiųjų energijos šaltinių skatinimo priemonės jau davė rezultatų – iš esmės nuo labai ribotų apimčių pereinama prie masinės gamybos. Svarbus sanglaudos politikai tenkantis uždavinys – suderinti Lisabonos strategijos, kuri daugiausia dėmesio skiria augimui ir darbo vietų kūrimui, uždavinius su Geteborgo strategija, kurios pagrindinis siekis yra užtikrinti darnų vystymąsi.

Prekybos taršos leidimais sistema, atsinaujinančiųjų energijos šaltinių skatinimas, energijos efektyvumo didinimas ir CO₂ surinkimo ir saugojimo technikos padės užtikrinti veiksmingą šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos kontrolę. **Valstybės narės aiškiai nori, kad apibrėžiant kiekvienai jų keliamus tikslus būtų tinkamai atsižvelgiama į teritorinius veiksnius nacionaliniu lygiu.**

Nėra jokios abejonės, kad klimato pasikeitimas ir klimato kaitos poveikis bus nevienodi atskiruose regionuose, o atskiros teritorijos gebėjimas spręsti šiuos klausimus priklausys nuo regiono geografinės padėties ir jo praicityje pasirinktų teritorinio planavimo strategijos, energetikos politikos ir ekonominio išsivystymo.

Štai kai kurie kylančių klausimų:

- Kodėl atskirų teritorijų įvairovė ir jų potencialas turėtų būti laikomi svarbiomis sąlygomis kovojant su klimato kaita?
- Ar valdžios institucijų įsikišimas bendruomenės, nacionaliniu ar vietos lygiu turi lemiamą reikšmę kovojant su klimato kaita?
- Kokiu mastu atskirų teritorijų tvaraus vystymosi strategijų sėkmė priklauso nuo Geteborgo ir Lisabonos strategijų integravimo?

Teritorinė sanglauda ir valdymas

„Panorama“ dalyvavo seminare valdymo tema, kuriame vienas pagrindinių klausimų buvo sunkumai, kylantys apibrėžiant teritoriją. Administracinė teritorija kaip valdymo vienetas ar kaip žemės plotas? Jeigu teritorija apibrėžiama kaip žemės plotas, tai įskaitant joje gyvenančius žmones ar be jų? O ir pats valdymas atskirose valstybėse narėse suprantamas labai skirtingai. „Kodėl universitetuose nedėstomas valdymo kursas?“ – paklausė Jean-Marie Beaupuy, Prancūzijos Parlamento narys.

Buvo aptarti ir bendradarbiavimo klausimai tiek tarp skirtingų valdymo lygių, tiek ir tarp teritorijų. Beaupuy nuomone, valdymas yra pats geriausias, kai jis apima privalomą valdymą institucijų lygmeniu, partnerystės veiklos pagrindu savanoriškų organizacijų vykdomą valdymą, kuris, atsiliepdamas į piliečių poreikius, siekia tenkinti platesnius nei vien tik administracijos reikalavimus. „Toks bendradarbiavimas gali apibrėžti temą, diagnozuoti problemą, priimti veiksmų planą ir įgyvendinti veiksmus“, – jis pasakė, pridūręs, kad pagrindinis sunkumas yra ne lėšų trūkumas, o žmogiškoji prigimtis, – „**nėra reikalo bandyti priversti žmones suprasti, kad dalytis valdžia nėra pavojinga**“.

Įsivaizduojamas pavojus, atsirandantis dėl to, kad pasienio regionai gali įsteigti aktyviai bendradarbiaujančias grupes, neleidžia

kai kurioms valstybėms narėms žengti į priekį. Tačiau konferencijos dalyviai išgirdo ir tai, kaip pasienio regionų bendradarbiavimas, pavyzdžiui, Europos teritorinio bendradarbiavimo grupių (EGTC) pavidalu, gali padėti įgyvendinti bendrus tikslus. Peter Udvardi, vienos pirmųjų ES EGTC Ister-Granum regione direktorius, paaiškino, kad Vengrijos ir Slovakijos teritorijas apimantys regionai suskubo pasinaudoti galimybe įsteigti EGTC, „anksčiau tokių, bendrų institucijų nesukūręs regionas buvo gerokai atsilikęs nuo kitų“. Grupių patariamąją tarybą sudaro trijų didžiausių bendrovių, pagrindinių regiono darbdavių, trijų pramonės bei prekybos rūmų atstovai ir keturi NVO regioninio parlamento nariai. Bendradarbiaujama logistikos, TV ir radijo transliacijų, pramonės ir sveikatos priežiūros srityje. Tuo tikslu grupės sukūrė regioninę sistemą, taip pat plėtodamos turizmą sudarė teminius maršrutus, nusidriekusius per visą regionų teritoriją.

Kalbėdamas apie ES Baltijos jūros strategiją Colin Wolfe, **Regioninės politikos generalinio direktorato Teritorinio bendradarbiavimo skyriaus vedėjas**, apibendrino savo jausmus taip: „**Sanglauda – tai atstumo, atskirties ir nelygybės įveikimas**“.

Štai kai kurie kylančių klausimų:

- Ar turėtų būti įsteigta už teritorinį bendradarbiavimą Europos lygiu atsakinga Ministrų taryba ?
- Kaip reikėtų stiprinti sąsajas tarp įvairių poveikį teritorijoms turinčių ES politikos sričių siekiant skatinti darnią plėtrą nacionaliniu ir regionų lygmenimis?
- Kaip stiprinamas transeuropinis bendradarbiavimas galėtų skatinti bendradarbiavimą ir teritorinį integravimą?

Kaip teritorinė sanglauda dera su Lisabonos procesu

Ketvirtoji sanglaudos ataskaita parodė, kad dėl augimo, inovacijų ir gamybos koncentracijos dinamiškiausiųose Sąjungos regionuose kyla vis didesnis nevienodo teritorijų išsivystymo pavojus. Tai tik išryškina būtinybę atsižvelgti į Lisabonos strategijos poveikį atskiroms teritorijoms ir tokių teritorijų galimybes šia strategija pasinaudoti.

Dauguma sutinka, kad būtina geriau perprasti teritorijų įvairovę, o apibrėžiant tikslus ir įgyvendinant Lisabonos strategiją

reikia atidžiau įvertinti kriterijus, pagal kuriuos teritorijos yra vertinamos ir apibrėžiamos.

Dėl teritorinio bendradarbiavimo greičiau skleidžiama ir perduodama geriausia patirtis bei sanglaudos politika, savo tikslais ir taikomomis priemonėmis remia Lisabonos strategijos įgyvendinimą.

Štai kai kurie kylančių klausimų:

- Jeigu subalansuotas ekonominės veiklos pasiskirstymas yra ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos esmė, tai koks yra valdžios institucijų vaidmuo užtikrinant, kad visos galimybės išnaudoti visų Europos teritorijų potencialą būtų tinkamai išnaudotos?
- Ar teritorinė sanglauda gali padėti ES pasiekti jos augimo ir darbo vietų kūrimo tikslus?
- Kokia inovacijų politika turi būti įgyvendinama siekiant išvengti technologinės didelio potencialo ir mažiau pažengusių teritorijų atskirties?
- Ar manote, kad specialiai regionui sukurtos inovacijų strategijos, parengtos atsižvelgiant į konkrečias stiprybes ir silpnybes bei pagrįstos vietinėmis partnerystėmis, turėtų tapti regioninės politikos standartu?

Kur mes eisime toliau?

Baigiamojame sesijoje buvo iškelta daugiau klausimų ir problemų, nei pateikta atsakymų ar parengta nutarimų, tačiau klausimai buvo tikslingi, o problemos konkretesnės. Atrodo, kad Katherinos Maternovos (Katarina Mathernova), REGIO GD generalinio direktoriaus pavaduotojos, frazė, pasakyta konferencijos išvakarėse, kad „**teritorinės sanglaudos koncepciją nelengva suprasti, tačiau ji prisipildo vis daugiau ir daugiau prasmės**“, visiškai pasitvirtino.

Nors Lisabonos sutartis, įtvirtinusi teritorinės sanglaudos sąvoką, ir nebuvo ratifikuota, konferencijoje tapo visiškai aišku, kad tema tampa neabejotina aktualija, gimdanti pačias įvairiausias nuomones ir nuogąstavimus. Kaip giliai teritorinė sanglauda įsiskverbs į atskirų valstybių narių įgaliojimus? Jeigu į teritorinę sanglaudą ir kiekvienos teritorijos individualias charakteristikas būtina atsižvelgti planuojant kiekvieną politinį veiksma visais lygiais, tai kaip tai faktiškai galima būtų padaryti? „Konkrečia vietoje grindžiamas“, „tiksliesni rodikliai“, „atidesnis žvilgsnis į žemėlapi“, „fondai negali būti laikomi pirmosios pagalbos priemonėmis“, „bendradarbiavimas ir konkurencija eina kartu“. Nėra jokios abejonės, kad tema taps centrine daugybės diskusijų tema, ir Komisijos Žalioji knyga ir vėliau paskelbtos viešos konsultacijos pateiktos labai laiku.

Teritorinei sanglaudai sienos – ne kliūtis.

Taigi, kur mes esame dabar? Teigdamas, kad dabar yra kaip tik tinkamas laikas rengti gaires ir taisykles, Andreas Faludi, Delft technikos universiteto Teritorijų politikos sistemų profesorius, ragino tęsti „pragmatinį politikos planavimą“, tarptautinėms ir subnacionalinėms peržiūros komisijoms atliekant poveikio vertinimą, bei toliau veiksmingai įgyvendinti sanglaudos politikos kryptis visais lygmenimis.

Apibrėžti žodį „teritorija“ nėra paprasta. Viena vertus, šis žodis yra susijęs su tautų valstybėmis. Šalys negali būti šalimis be teritorijos. Kita vertus, teritorijos dabar formuojasi kaip žmonių ketinimų produktas. „Tarp šių dviejų sąvokų yra prieštaravimas“, – paaiškino Faludi, pridurdamas, kad valstybėms narėms labai sunku savo įgaliojimus perduoti tarptautinėms grupėms.

Nors valstybėms narėms gali būti ir nelengva patikėti, kad regionų bendradarbiavimas gali padidinti konkurencingumą ir pagerinti jų piliečių gyvenimą, tuo jau patikėjusiems politiką formuojantiems asmenims kilo problema – kaip įvertinti praktinį poveikį. Dažniausiai naudojamas BVP rodiklis negali apibūdinti situacijos gana išsamiai. Kaip paaiškino Mathernova, rodikliai negali vykdyti nei norminimo, nei apibūdinimo funkcijų. Pagal pirmąją kategoriją BVP yra ir išlikęs pagrindiniu rodikliu daugiausia dėl jo pastovumo. Pagal antrąją kategoriją Komisija šiuo metu dirba su Eurostatu, siekdama padėti geriau suprasti dinamiką.

Kad ir kokį atsakymą jie pateiktų, jis nebus tinkamas visiems. „Rodikliai yra tikra problema, nes kiekviena valstybė narė bando išsiaiškinti, ką jis reiškia jai“, – pasakė Faludi.

Komisijos narė Hübner paaikškino: „Jūsų akimis vidaus rinkos struktūra yra pritaikyta konkurencingumui ir stabiliai euro zonos ekonominei sistemai. O dabar matote sanglaudos politiką, kuri vertina socialinę ir ekonominę harmoniją ir brangina solidarumą. **Mums reikia, kad ši viena sanglaudos politika reaguotų į visų visuomenių, teritorijų ir regionų poreikius. Viena valiuta, viena rinka, viena sanglaudos politika.**“

Kredito krizė meta savo šešėlį

Nors ir visiškai neįsivaizduojamas tuo metu, kai konferencija buvo tik planuojama, chaosas finansų rinkose galėjo sukelti pavojų tūkstančiams inovacinių projektų visoje Europoje ir neišvengiamai dramatiškas pasekmes darbo vietoms ir verslui.

Michael Ralph, Vladimiro Spidla (Vladimir Spidla), ES užimtumo, socialinių reikalų ir lygybės komisaro atstovas, išreiškė nuogąstavimą, kad krizė gali sukelti pavojų viskam, kas buvo pasiekta įgyvendinant Lisabonos strategiją. „Socialiniai fondai gali ir privalo būti naudojami mūsų darbuotojams ir bendrovėms skatinti. Tai būtina augimui ateityje užtikrinti. **Mes turime visuomet atminti, kad per recesiją labiausiai nukentčia silpniausieji.**“

Per įžanginę konferenciją, surengtą susitikti su spaudos atstovais, apie užburto rato pavojų kalbėjo Alain Rousset, Prancūzijos regionų asociacijos pirmininkas. Jis paragino skirti trumpalaikį finansavimą, kuris padėtų verslo įmonėms ir tyrimo institutams išsilaikyti per artimiausius metus ar dvejus. „Šiandien būtina sušvelninti finansinės krizės poveikį ir siekti, kad ji kiek galima greičiau baigtųsi. Mes rizikuojame netekti kreditų investicijoms, nes išsekus kredito ištekliams darbai inovacijų srityje yra sustabdyti.“ Jis bijo, kad jeigu visuomenės pasitikėjimas nebus pakankamas, pagalbos rankos neišties ir bankai.

Komisijos delegatai patikino konferencijos dalyvius, kad situacijai valstybėse narėse palengvinti jau imamasi atitinkamų finansinių priemonių.

Ir dalyvių nuomonės?

„Tai buvo labai gerai organizuota ir įdomi konferencija, pranešėjų indėlis – labai dinamiškas. Nors pagrindiniai dalykai dabar jau yra aiškesni, būtų buvę įdomu išgirsti ir nuomones tų, kurie nesutinka su sanglaudos sąvoka ir jos teritoriniu aspektu. Būtų įdomu, jeigu diskusija būtų buvusi aktyvesnė.“

Concha Játiva Sevilla prisideda prie regioninės politikos įgyvendinimo dirbdama Valensijos provincijos Ekonomikos generaliniame direktorate.

Ką teritorija reiškia jums?

IT
Territorio – valdoma sienomis apribota žemė.

DE
Gebiet – apskritis.
Territorium – žemė ir joje esantys žmonės.

FI
Alue – rajonas.

FR
Territoire – žemė ir joje esantys žmonės.

EN
Territory – kam nors priklausanti žemė, kuri kam nors priklauso.
Terrain – žemės ruožas, išskiriamas dėl jos ypatingų fizinių savybių.

EL
Έδαφος – žemė; žemės ruožas, rajonas.

REGIO darbotvarkė

Datos	Renginys	Vieta
2009 m. vasario 5–6 d.	Suinteresuotų šalių konferencija „ES Baltijos jūros regiono strategija“ http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/events_en.htm	Rostokas (DE)
Vasario 9–13 d.	Europos Komisijos energetikos ir transporto generalinis direktoratas, Europos institucijos ir pagrindinės suinteresuotos šalys trečią kartą organizuoja Europos darniosios energetikos (EUSEW) savaitę http://www.fedarene.org/events/Fedarene_events/Eusew_2009/Eusew2009_events.htm	Briuselis ir kiti miestai visoje Europoje
Vasario pabaiga	Viešųjų konsultacijų dėl Žaliosios knygos dėl teritorinės sanglaudos laikotarpis baigiasi – konsultacijų rezultatų analizė turi būti paskelbta vėlyvą pavasarį	
Birželio 21–24 d.	ISPIM organizuota konferencija „Inovacijų ateitis“, kurią rengia Austrijos federaliniai ekonomikos rūmai ir remia DANUBE – Europos mokymo, mokslo tyrimų ir technologijų programos bei bendrovė „Ratio strategy & Innovation Consulting“ http://conference.ispim.org/	Viena (AU)
Rugpjūčio 25–29 d.	49-asis metinis Europos regioninės mokslo asociacijos kongresas http://www.ersa.org/spip.php?rubrique2	Lodzė (PL)

Kad jūsų balsas būtų išgirstas

Konsultacijos dėl Žaliosios knygos dėl teritorinės sanglaudos bus baigtos vasario mėnesio pabaigoje, ir Komisija labai suinteresuota išgirsti, ką jūs norėtumėte šiuo klausimu pasakyti.

Konsultacijoms skirtą interneto puslapį, kuriame skelbiamas pats Žaliosios knygos tekstas ir yra atskira skiltis, kurioje jūs galite pareikšti savo nuomonę, galite rasti pagal toliau nurodytą prieigą:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_en.htm

Daugiau informacijos apie tai, kaip pateikti atsakymą, į ką kreiptis norint gauti daugiau informacijos ar gauti kitus jus dominančius dokumentus, ieškokite šiuo adresu:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/consultation_en.htm

Gauti atsiliepimai bus skelbiami internete. Labai svarbu, kad išsamiai susipažintumėte su puslapyje paskelbtu privatumo pareiškimu, kuriame nurodyta, kaip gali būti naudojami jūsų asmens duomenys ir jūsų pateiktas atsiliepimas.

REGIO ir tinklai

Baltijos jūros regiono ateitis

Komisija kviečia jus pateikti savo pastabų ir atsiliepimų strategijos tinklalapyje ir taip prisidėti prie Baltijos jūros regiono strategijos projekto rengimo. Viešosios konsultacijos buvo pradėtos lapkričio pradžioje ir šis laikotarpis truks iki 2008 m. pabaigos, o gauti atsiliepimai ir pareikštos nuomonės bus paskelbtos internete. Strategijos tikslas – padaryti regioną aplinkos požiūriu tvarų, klestintį, lengvai pasiekiamą, patrauklų, saugų ir apsaugotą. Konsultaciniame dokumente pateikiami klausimai, kaip tiksliausiai naudoti finansavimo šaltinius, kaip suderinti aplinkosaugos poreikius su regiono augimo ir plėtros tikslais, kaip racionaliau naudoti jūros išteklius. Šiems ir kitiems uždaviniams išspręsti prireiks kaip galima didesnio visų indėlio – juk regionas unikalus savo problemomis, todėl šiame procese dalyvauja aštuonios valstybės narės, Norvegija, Rusijos Federacijos dalis. Strategija bus baigta rengti ir dar iki 2009 m. birželio mėnesio pateikta Tarybai kaip Komunikatas. Tuo pat metu ES sanglaudos politikos programų vykdančiosios institucijos susitiks Švedijoje aptarti, kaip strategijoje numatytus veiksmus galima susieti su sanglaudos politikai įgyvendinti skiriamu finansavimu. Vienas iš būsimų „Panoramos“ žurnalo numerių bus visas skirtas Baltijos jūros regionui. http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/baltic/consultation_en.htm

Eurostato regionų metraštis

Eurostato regionų metraščio 2008 m. leidinyje pateikta naujausia 27 valstybių narių 271 regiono, taip pat trijų šalių kandidačių (Kroatijos, Buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ir Turkijos) ir keturių EFTA šalių regionų ekonominės, socialinės ir demografinės raidos apžvalga. Europos bendrijų statistikos biuro metraštyje pateikiama pačių įvairiausių duomenų iš įvairių statistikos sričių. Metraštyje sudaro atskiri gyventojų skaičiaus, miesto statistikos, BVP, namų ūkių sąskaitų, verslo struktūros statistikos, darbo rinkos, transporto, turizmo, mokslo, technologijų ir inovacijų, sveikatos apsaugos, žemės ūkio, darbo sąnaudų ir atskirų sektorių produktyvumo duomenų skyriai. <http://ec.europa.eu/eurostat>

„Networking for Results“ konferencija ir „Regiostars 2009“ apdovanojimai

Su rubrika „Networking for Results“ („Tinklų kūrimas siekiant rezultatų“) Europos Komisijos regioninės politikos generalinis direktoratas ir kitos Komisijos tarnybos, bendradarbiaudamos su Regionų komitetu ir įgyvendindamos Regionų ekonominių pokyčių programą, 2009 m. vasario 16 ir 17 d. rengia kasmetę konferenciją. Šios konferencijos tikslas – suteikti galimybę daugiau nei 500 jos dalyvių per seminarus susipažinti ir apsikeisti Lisabonos augimo ir darbo vietų kūrimo strategijos įgyvendinimo geriausia patirtimi regionų lygiu. Aptardami regioninę Europos politiką ir pagal ją įgyvendinamas priemones, regionai gali mokytis vieni iš kitų, o geriausius patirties ir valdymo pavyzdžius paversti veiksmais įgyvendindami pagrindines strategijos kryptis ir programas. Registruotis galima pradėti nuo gruodžio pradžios „Inforegio“ tinklalapyje.

Vasario 16 d. vakare Europos regioninės politikos komisarė Danuta Hübner pristatys 2009 m. „Regiostars“ apdovanojimus geriausiems regionų projektams, kurie teikiami siekiant skleisti geriausią Europos regioninės plėtros patirtį.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

Dirbant regionams – 2007–2013 m. ES regioninė politika

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/working2008/work_en.pdf
„Europos regioninės politikos darbai ir laukiami rezultatai“ („The ins and outs of European Regional policy“). Išleista 22 kalbomis.

Sanglaudos politika 2007–2013 m. Svarbiausi faktai

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/info_en.htm
Nacionalinių investavimų prioritetų, finansinių asignavimų ir numatomo sanglaudos politikos poveikio 27 valstybėse narėse apžvalga. Leidžiama anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis bei valstybės narės kalba (-omis).

Penktoji tarpinė ekonominės ir socialinės sanglaudos pažangos ataskaita. Augantys regionai, auganti Europa

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim5/com_2008_371_en.pdf
Išleista 22 kalbomis.

Sanglaudos politika 2007–2013 m. Komentarai ir oficialūs tekstai

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_en.pdf
Dabar išleista visomis 22 kalbomis.

ES teisės aktai, teisės aktų pasiūlymai ir oficialūs dokumentai skelbiami internete adresu:
<http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>

Skelbimas internetu

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/

Finansinė krizė – Europos sanglaudos politikos atsakas. Norėdami sužinoti, kaip sanglaudos politika prisideda prie Europos Komisijos ekonomikos atsigavimo plano, informacijos ieškokite naujojoje „Info regio“ tinklalapio skiltyje. Lapkričio 26 d., atsižvelgdama į gilėjančią ekonominę krizę ir Europos ekonomikos augimo sulėtėjimą, Europos Komisija pateikė plataus masto Europos ekonomikos atkūrimo planą. Europos sanglaudos politika į šį planą įneša didžiulį indėlį. Pačios įvairiausios priemonės, tiek teisinės, tiek ir neteisinės, numatytos siekiant padėti greičiau įgyvendinti praktinius projektus, suteikti Europos ekonomikai dinamizmo ir padidinti pasitikėjimą ja.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/index_en.htm

REGIONAI 2020: Komisijos ataskaita apie ateities iššūkius – dabar jau internete.

Naujoji Europos Komisijos regioninės politikos generalinio direktorato parengta ataskaita „Regionai 2020“ pateikia numatomo ir tikėtino keturių didžiausių iššūkių, su kuriais šiuo metu susiduria Europa, poveikio regionams analizę. Pagrindiniai iššūkiai yra globalizacija, demografiniai pokyčiai, klimato kaita ir energijos tiekimas. Ataskaitoje naudojami įvairūs rodikliai, kuriais įvardijamas atskirų Europos regionų jautrumas šiems iššūkiams, ir nagrinėjama, kokius vystymosi netolygumus tokie iššūkiai gali sukelti visoje ES. Išvados bus panaudotos svarstant Europos sanglaudos politikos ateitį.

<http://www.interreg4c.eu/>

INTERREG IVC yra pagal Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą įgyvendinamas projektas. Juo siekiama suartinti labiau patyrusius Europos regionus su kitais, kuriems tokia patirtis yra reikalinga, skatinant keitimąsi žiniomis ir geriausia patirtimi. Puslapyje skelbiamas kvietimas teikti siūlymų, rinkinys paraiškų finansavimui gauti ir informacija apie arčiausiai jūsų esančius kontaktų centrus.

<http://lisbon.cor.europa.eu/lisbon-monitoring-platform.html>

„Lisabonos strategijos stebėsenos platforma“ yra Regionų komiteto tinklalapio skiltis, kurioje nagrinėjamas ryšys tarp sanglaudos politikos ir Lisabonos strategijoje įtvirtintų ekonomikos augimo bei darbo vietų kūrimo tikslų. Šia platforma siekiama įvairių tikslų, pavyzdžiui, nustatyti kliūtis, su kuriomis susiduria vietos valdžios institucijos, įgyvendinančios strategiją, ir padėti joms rasti realistiškus sprendimus, suteikti vietos ir regioninėms valdžios institucijoms argumentų, kuriais jos galėtų remtis plėtodamos diskusijas nacionaliniu mastu ir stebėti, kaip regionų ir vietos vyriausybės prisideda prie nacionalinių reformų programų siekiant ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo tikslų. Be kitų dalykų, šiame puslapyje skelbiamos analizės ir teikiama rekomendacijų.

Vykstant viešosioms konsultacijoms laukiama jūsų atsiliepiimų

Šis leidinio numeris skirtas Komisijos Žaliosios knygos dėl teritorinės sanglaudos ateities analizei. Jeigu jūs neturėjote laiko perskaityti viso leidinio, atsidarykite tinklalapį, kuriame jūs galite rasti Žaliosios knygos tekstą ir pareikšti savo nuomonę per viešųjų diskusijų laikotarpį. Prašome atkreipti dėmesį, kad konsultacijų laikotarpis baigsis vasario pabaigoje, taigi jeigu turite kokių nors minčių, norite išreikšti viltį ar nuogastavimų, dabar yra tinkamas laikas tai padaryti.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_en.htm

Kontaktai

Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Briuselis
Faksas (32-2) 29-66003
El. paštas: regio-info@ec.europa.eu
Interneto svetainė: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1725-8227

© Europos Bendrijos, 2008
Cituojant būtina nurodyti šaltinį.

Išspausdinta Belgijoje

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALIŲJŲ LEIDINIŲ BIURAS
L-2985 Liuksemburgas

Leidinių biuras
Publications.europa.eu